

Miia Pekkanen
Tukireitti 10-12 B 11, 37130 Nokia
0407791159
nokianluonto@gmail.com

Nokian kaupunki, Kaupunkikehityspalveluiden kirjaamo
Kaupunginvirasto Harjukatu 21, 3 krs, 37100 Nokia
kaupunkikehityspalvelut@nokiankaupunki.fi

Suomen luonnonsuojeluliiton Nokian yhdistys ry:n mielipide Tappurin ja vt 11 eteläpuolen osayleiskaavan luonnoksesta

Vaatimuksemme

Ensisijaisesti vaadimme, ettei osayleiskaavaluonnosta viedä ehdotusvaiheeseen.

Kaava ei perustu alueidenkäyttölain 9 §:n edellyttämiin riittäviin selvityksiin eikä kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun. Osa vaikutuksista on jäänyt kokonaan arvioimatta, osa on arvioitu aineistolla, joka koskee olennaisesti pienempää aluetta kuin nyt nähtävillä oleva kaava, ja Natura-arviointi on laadittu ilman sitä ympäristömelumittausta, jota valvova viranomainen nimenomaisesti edellytti. Edellytys poiketa voimassa olevasta maakuntakaavasta ei siten täyty.

Toissijaisesti, mikäli valmistelua jatketaan, esitämme jäljempänä kuvatut vaatimukset kaavan sisällöstä.

1. Lähtökohdat

Tappurin kaava-alue on 8,5 neliökilometrin laajuinen alue valtatie 11:n eteläpuolella. Alue on pääosin rakentamatonta, metsätalousvaltaista aluetta. Aluetta suunnitellaan teollisuuden käytön tarpeisiin, varsinkin suurimittakaavaisten hankkeiden toteuttamiseen. Kaavaselostus painottaa alueen arvoa erityisesti vihreän siirtymän hankkeiden toteuttamisessa.

Kaavaselostuksen aluevaraustaulukon mukaan 858,27 hehtaarin alueesta osoitetaan teollisuus- ja varastoalueeksi (T) 211,23 hehtaaria ja teollisuus- ja varastoalueeksi, jolle saa sijoittaa merkittävän vaarallisia kemikaaleja valmistavan tai varastoivan laitoksen (T/kem), 216,14 hehtaaria. Energiahuollon alueeksi osoitetaan 128,07 hehtaaria, suojaviheralueeksi

68,98 hehtaaria, vesialueeksi 5,59 hehtaaria, liikennealueeksi 4,91 hehtaaria ja yhdyskuntateknisen huollon alueeksi 0,28 hehtaaria. Lähivirkistysalueeksi jää 223,07 hehtaaria eli 26 prosenttia alueesta.

2. Maakuntakaavasta poikkeaminen ja selvitysten riittävyys

Kaavaluonnos poikkeaa huomattavasti voimassa olevasta maakuntakaavasta. Tämä ei ole tulkintamme vaan viranomaisten toteama. Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (jäljempänä ELY-keskus) katsoo lausunnossaan 1.9.2025, "ettei yleiskaavan suunnittelu ole ohjaavien kaavojen mukaista". Pirkanmaan liitto toteaa lausunnossaan 22.9.2025, että kaavan tavoite "edustaa suurta toiminnallista muutosta suhteessa oikeusvaikutteisen maakuntakaavan sisältöön".

Pirkanmaan liitto siteeraa samassa lausunnossa ympäristöministeriön ohjeistusta, joka määrittää edellytyksen poikkeamiselle:

"Maakuntakaavan tehtävä kaavajärjestelmässä edellyttää, että merkitykseltään maakunnalliset tai seudulliset maankäyttöhankkeet osoitetaan jo maakuntakaavassa. Ympäristöministeriön ohjeistuksen mukaan maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävän hankkeen osoittaminen suoraan kuntakaavoituksessa on kuitenkin mahdollista siinä tapauksessa, että ratkaisun kaikki oleelliset vaikutukset voidaan selvittää kuntakaavassa."

Tämä edellytys ei täyty. Kaavaselostus toteaa itse kohdassa 5.2, että yleiskaavan vaikutukset "tullaan arvioimaan" alueidenkäyttölain 9 §:n edellyttämällä tavalla ja että selvityksiä "laajennetaan ennen kaavaehdotuksen laatimista". Konkreettisesti puuttuu seuraavaa.

Hiilitaselaskelmaa ei ole tehty. Kaavaselostuksen mukaan se laaditaan vasta ennen kaavaehdotusta. Pirkanmaan liitto huomautti lausunnossaan, että nähtäville asetetusta aineistosta puuttuu ilmastovaikutusten arviointi kokonaan. Kilva-työkalulla tehty tarkastelu on laadullinen tarkistuslista, ei vaikutusten arviointi, ja siinä todetaan itse, ettei maa- ja vesirakentamisen päästöjä ole yleiskaavavaiheessa tarkasteltu.

Alueen vedenkulutusta ja energiantarvetta ei ole mitoitettu kaavaselostuksessa. Tätä käsitellään luvussa 3.

Vaihtoehtotarkastelua ei ole esitetty, vaikka alueidenkäyttölain 9 § edellyttää tarkasteltavien vaihtoehtojen vaikutusten selvittämistä.

Osa selvityksistä koskee alkuperäistä, olennaisesti pienempää kaava-aluetta. Kaupungin oma konsultti toteaa tämän: "Aiempina vuosina valmistuneet Tappurin kaava-alueen selvitykset koskevat kuvassa näkyvää alueen alkuperäistä rajausta, joka on huomattavasti pienempi kuin nyt tarkasteltava kaava-aluerajaus." Liikenneselvitys on päivätty 11.3.2025 ja koskee tätä aiempaa rajausta.

Luontoselvitysten laatijat rajaavat itse työnsä riittävyyden yleispiirteiseen suunnitteluun. Iso-Tappurin luontoselvityksessä 2024 todetaan: "myöhäisestä tilausajankohdasta johtuen maastokäyntejä ei voitu toteuttaa kaikissa kasvukauden eri vaiheissa [...] Näin perustein

selvityksen katsotaan olevan riittävä alueen yleispiirteistä maankäytön suunnittelua varten.” Kanniston luontoselvityksessä 2025 todetaan vastaavasti selvityksen olevan riittävä ”maankäytön yleispiirteistä suunnittelua varten”. Vuoden 2024 linnustoselvityksessä todetaan: ”alue B:n osalta yksi lisäselvityspäivä olisi ollut tarpeen alueen kokoon viitaten [...] selvää on, että kaikkia pesimäreviirejä ei ole mahdollista havaita tällä työmäärällä.”

Selvitykset on siis laadittu asianmukaisesti siihen tarkoitukseen, johon ne on tilattu. Tässä kaavassa niiltä kuitenkin vaaditaan enemmän, koska niiden on kannettava koko maakuntakaavasta poikkeamisen perustelu. Selvitysten oma riittävyysarvio ei tue sitä tasoa.

Katsomme, ettei osayleiskaavaluonnos täytä alueidenkäyttölain vaatimuksia riittävistä selvityksistä ja vaikutusten arvioinneista.

Kaupunki perustelee poikkeamista muun muassa sillä, että teollisuuden vaihemaakuntakaava on vireillä. Pirkanmaan liiton 11.8.2026 antaman tiedon mukaan maakuntahallitus on käynnistänyt teollisuuden uusien sijaintipaikkojen vaihemaakuntakaavan 25.11.2024, ja sen osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ollut nähtävillä 22.5.–26.6.2025. Kaava on siis valmistelun alkuvaiheessa, eikä sen sisällöstä ole vielä tietoa. Vireillä olevaan kaavaan ei voi perustaa poikkeamista voimassa olevasta, oikeusvaikutteisesta maakuntakaavasta.

3. Alueen toiminnot ja niiden vaikutukset

Kaavaselostus ei kerro, millaista teollisuutta alueelle on tarkoitus sijoittaa. Kaavatyön yhteydessä laaditussa Natura-arvioinnissa (Envineer Oy, 16.6.2026) todetaan: ”Tappurin kaava-alueen suunnitelmat ovat vielä luonnosvaiheessa, eikä esimerkiksi alueelle sijoittuvista toimijoista, rakennusten sijoittumisesta tai melulähteistä ole vielä tarkempaa tietoa.” Melumallinnus on tämän vuoksi tehty oletuksin ja yleistyksin.

Tieto on kuitenkin ollut olemassa. Kaupungin tilaamassa vesihuollon teknistaloudellisessa selvityksessä (AFRY Finland Oy, 7.5.2026), jonka työryhmään kuuluivat Nokian kaupungilta muun muassa kaavan laatija, alue nimetään kaupalliselta nimeltään ECO3 Nova -alueeksi. Selvityksessä luetellaan alueelle mahdollisesti sijoittuvat toiminnot: vihreän vedyn valmistus, biokaasun ja biometaanin tuotanto, e-polttoainetuotanto, kemikaalivalmistus kuten ammoniakki, proteiinituotanto, datakeskustoiminta, akkuteknologia ja energiavarastot, aurinkoenergia, puolustusteollisuus sekä pk-yritykset. Alue kuvataan potentiaalisena sisämaan satamana, jossa on mahdollisuudet sähköintensiiviseen toimintaan.

Selvitys valmistui ennen kaavaluonnosta (25.5.2026) ja ennen Natura-arviointia (16.6.2026). Vaikutusten arviointi ei siten perustu siihen tietoon, joka kaavoituksella on ollut käytettävissään.

Selvitys sisältää myös arviot toimintojen vedenkulutuksesta. Datakeskustoiminta kuluttaisi yli miljoona kuutiometriä vuodessa (30–40 l/s), fossiilipohjainen vedyn valmistus 1 600 000 kuutiometriä (40 l/s), akkuteknologia ja energiavarastot 700 000–2 000 000 kuutiometriä (20–40 l/s) ja vihreän vedyn valmistus 400 000 kuutiometriä. Lisäksi alueella on varauduttava 60–80 l/s sammutusvesitarpeeseen.

Selvityksen johtopäätöksissä todetaan:

“teollisten toimijoiden prosessi-, jäähdytys- ja sammutusveden tarve nostaa kokonaiskulutuksen skenaarioissa 140–170 l/s tasolle, jolloin pelkkä Nokian Veden toimittama verkostovesi ei ole kohtuullisin kustannuksin realistinen ratkaisu. [...] Teollisten toimijoiden on varauduttava hankkimaan prosessi- ja jäähdytysvesi ensisijaisesti omista raakavesilähteistä. Käytännössä tämä tarkoittaa vedenottoa Jokisjärvestä tai Nokianvirrasta, sillä muut alueen luonnonvesilähteet ovat luonto- ja virkistysarvojen vuoksi vedenoton kannalta ongelmallisia.”

Kyse on 140–170 litran sekuntivirtaamasta, mikä vastaa noin 12 000–14 700 kuutiometriä vuorokaudessa ja jatkuvana noin 4,4–5,4 miljoonaa kuutiometriä vuodessa. Vertailun vuoksi Nokian Veden Kullaanvuoren jätevedenpuhdistamon keskimääräinen virtaama oli vuonna 2024 noin 10 300 kuutiometriä vuorokaudessa. Selvityksen suosituksissa todetaan, että “raakavedenoton selvitystä Jokisjärvestä ja Nokianvirrasta on perusteltua käynnistää mahdollisimman nopeasti”. Selvitystä ei siis ole tehty.

Kaavaselostuksessa ei esitetä yhtään näistä luvuista, eikä siinä mainita Nokianvirtaa vedenottopaikkana lainkaan. Sitä, mitä tämän mittaluokan vedenotto merkitsee Jokisjärven tai Nokianvirran ekosysteemille, ei ole arvioitu.

Vedenotto edellyttäisi myös mittavaa uutta infrastruktuuria. Selvityksen mukaan Tappurin itäosaan kaavoitettu T/kem-alue on “noin 60 metriä Jokisjärveä korkeammalla ja 4 kilometrin etäisyydellä siitä”, ja raakavedenotto “vaatii merkittävää pumppausta”. Neljän kilometrin raakavesilinja pumppaamoinen on maankäyttöä, jota yleiskaavassa ei osoiteta eikä jonka vaikutuksia ole arvioitu.

Selvitys toteaa jätevesien osalta myös, että “jäteveden käsittely ja johtaminen luonnonvesiin vaatii YVA-menettelyn ja ympäristöluvan”. Kaupungin oma selvitys siis ennakoii, että alueelle sijoittuvat toiminnot edellyttävät ympäristövaikutusten arviointimenettelyä. Yleiskaavatasolla näitä vaikutuksia ei ole arvioitu lainkaan.

Työpaikka-alue selvityksen (FCG 2025) mukaan alueelle haetaan lisäksi nettonolla-erityisaluestatusta, joka mahdollistaisi nopeutetut lupaprosessit, ja alueen investointipotentiaaliksi arvioidaan noin viisi miljardia euroa. Työpaikkoja arvioidaan syntyvän satoja. Kumpakaan tietoa ei ole kaavaselostuksessa.

Kun kaavan mahdollistamiin toimintoihin kuuluvat ammoniakkin valmistus ja puolustusteollisuus 216 hehtaarin T/kem-alueella, toimintojen tuntemattomuuteen ei voi vedota vaikutusten arvioinnin puutteellisuuden perusteena.

Edellytämme, että alueen vedenkulutus, energiantarve sekä Jokisjärven ja Nokianvirran vedenoton vaikutukset arvioidaan yleiskaavatasolla ennen kaavan viemistä eteenpäin.

4. Kestävä kasvu

Näemme, että kaavaselostuksen maalaamat kuvat vihreän teollisuuden mahdollisuuksista alueella ovat katteettomia niin kauan kuin kaava ei aseta rajoitteita sille, millaista teollisuutta alueella saa harjoittaa. Vetoaminen markkinatalouden logiikkaan teollisuuden investointeja ohjaavana ei riitä. Mikäli lupaus paremmasta riittäisi, emme olisi tilanteessa, jossa ilmastokriisi ja luontokato pahenevat jatkuvasti.

Esimerkkinä datakeskustoiminta, joka on vesihuoltoselvityksessä nimetty alueelle mahdollisesti sijoittuvaksi toiminnoksi ja jonka mahdollisuus tuotiin esiin myös kaavan yleisötilaisuudessa. Datakeskuksen ympäristökuormitus riippuu ratkaisusta, jotka tehdään kaavoituksen ja luvituksen yhteydessä. Hyödynnetäänkö hukkalämpö? Käytetäänkö haihdutusjäähdytystä vai suljettua jäähdytyskiertoa? Mistä sähkö hankitaan? Kaavaluonnos ei aseta yhtäkään näistä ehdoksi, ja selvitysten mukaan yksi datakeskus kuluttaisi yli miljoona kuutiometriä vettä vuodessa. Ilman kaavassa asetettuja ehtoja vihreä siirtymä jää kuvaukseksi toimialasta, ei toiminnan ympäristövaikutuksista.

Olennaista on, ettei kaavan oma perustelu sido kaavassa mitään. Maakuntakaavasta poikkeamista perustellaan kauttaaltaan vihreällä siirtymällä, mutta T- ja T/kem-alueiden kaavamääräyksissä ei aseteta yhtään toimintaa, puustoisuutta, melunvaimennusta, vedenkäyttöä, valaistusta tai energiantuotantoa koskevaa ehtoa. T-alueen määräys sallii tuotannon, varastoinnin, logistiikan ja yhdyskuntateknisen huollon ilman rajauksia.

Edellytämme, että kaavassa asetetaan asemakaavoitusta ohjaavat vaatimukset tonttien puustoisuudesta, melunvaimennuksesta, vedenkäytöstä, valaistuksesta sekä paikallisen energiantuotannon määrästä ja tavoista. Teollisuuden vastuuttaminen toiminnastaan edustaa hyvää ja reilua hallintoa, joka arvostaa paikallista luontoa sekä alueella asuvia ihmisiä.

5. Ympäristö ja ekologinen kytkeytyvyys

Kaavaselostuksen mukaan tavoitteena on mahdollistaa elinkeinoelämän toimintoja “alueen luonnon arvot ja viheryhteydet turvaten”. Lähtökohta on kuitenkin se, että alue on jo nyt ehyt.

Kaupungin tilaamassa Kanniston alueen luontoselvityksessä (Suomen Arvoluonto Oy 2025) todetaan: “selvitysalueen merkitystä luonnon monimuotoisuuden kannalta nostaa se, että kyseessä on rakentamaton yhtenäinen metsäalue, osana eteläpuolista Ruutanan ja pohjoispuolista Kaakkurilampien luontokokonaisuutta.” Maakuntakaava 2040:n taustaselvityksessä Pirkanmaan ekologinen verkosto luetellaan eteläisen Pirkanmaan harvat jäljellä olevat laajat yhtenäiset kokonaisuudet, ja niihin kuuluu “Tampereen kaupunkiseudulta lännessä Nokian Kaakkurijärvet ympäristöineen”.

Selvimmin asian toteaa kaupungin oma työpaikka-alue selvitys (FCG 2025), jossa luontoselvitystä referoiden todetaan, että “alueen luonto vastaa maisemaltaan sekä kasvillisuudeltaan Kaakkurilampien Natura -alueen (vt 11 pohjoispuolella) erämaista tyyppiä ja on alueellisen tason tarkastelussa saman luontokokonaisuuden lounainen osa”. Samassa selvityksessä todetaan Iso-Tappurista, että se “on ekologisen verkoston kannalta erittäin tärkeä kohde”, ja että “luontoselvityksessä suositellaan Iso-Tappurin lampea ja sen tulo- sekä lähtöuomia lähimetsineen ja kivikkoineen tarjottavaksi vapaaehtoiseen suojeluun”.

Kaava-alue ei siis ole joukko erillisiä arvokkaita kohteita, joita kaavoituksella voitaisiin yhdistää. Se on kaupungin oman selvityksen mukaan saman luontokokonaisuuden osa kuin Kaakkurijärvien Natura-alue, ja kytkös Ruutanan ja Kaakkurilampien välillä. Kaavaluonnos ei paranna kytkeytyvyyttä vaan katkaisee sen: 858 hehtaaria osoitetaan lähivirkistysalueeksi 223 hehtaaria eli 26 prosenttia. Kaavan osoittamat ekologiset yhteydet ovat jäännöksiä kokonaisuudesta, joka on olemassa jo ilman kaavaa. Niiden esittäminen luonnonympäristön mahdollisuuksien parantamisena ei vastaa alueen nykytilaa.

Maakuntakaavan erityismääräys em7 on liitetty nimettyihin, maakuntakaavassa osoitettuihin kohteisiin Kaakkurijärvien ympärillä: teknisen huollon kehittämisen kohdealueeseen, työpaikka-alueeseen, teollisuus- ja varastoalueeseen, virkistysalueeseen, puuterminaliin, ampuma- ja moottorirata-alueeseen, jätteenkäsittelyalueeseen sekä uuteen voimalinjaan (Pirkanmaan maakuntakaava 2040, Kaavamerkinnät ja -määräykset, s. 42). Maakuntakaava on siis ennakoivasti Natura-alueen läheisyyteen sijoittuvaa kuormittavaa toimintaa vain tietyissä paikoissa ja liittänyt jokaiseen niistä suojaavan suunnittelumääräyksen.

Tappurin alue ei ole yksikään näistä kohteista. Maakuntakaavassa alue on maaseutualuetta, eikä sinne ole osoitettu teollisuutta. Kaavaluonnos luo siten uuden, mittaluokaltaan merkittävän häiriölähteen paikkaan, jonka osalta maakuntakaavan suojamekanismia ei ole koskaan sovellettu, koska alueelle ei ole ollut tarkoitus sijoittaa tällaista toimintaa lainkaan. Tämä on maakuntakaavasta poikkeamisen ydin, ja se korostaa vaikutusten arvioinnin merkitystä.

Pyysimme Pirkanmaan liitolta tietoa kaava-alueen asemasta maakuntakaavassa ja maakunnallisessa ekologisessa verkostossa. Liitto vastasi 11.8.2026 seuraavaa.

Kaava-alueella ovat voimassa aluevarausmerkinnät maaseutualue (M, pääosin), taajamatoimintojen alue (pieneltä osin) ja virkistysalue (V, Alinenjärvi–Kaakkurijärvet–Ahvenisto, pieneltä osin). Liiton mukaan kaava-alue ei sijoitu siihen valtatie 11:n pohjoispuoliseen virkistysalueeseen, jota erityismääräys em7 koskee. Virkistysalue-merkinnällä osoitetaan maakuntakaavassa "seudullisesti merkittävät taajamiin liittyvät virkistysalueet ja/tai taajamien ekologisen verkoston kannalta erityisen tärkeät alueet", ja sen suunnittelumääräyksen mukaan "alueen suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota ympäristön laatuun, alueen ominaisuuksiin ekologisen verkoston osana sekä merkitykseen luonnon monimuotoisuuden kannalta" (Kaavamerkinnät ja -määräykset, s. 23). Kaavaluonnos ei osoita, miten tämä velvoite on otettu huomioon.

Liiton mukaan kaava-alueen koillisosa sijoittuu pieneltä osin Pirkanmaan ekologinen verkosto -selvityksessä (2014) tunnistetulle luonnon ydinalueelle. Kaava-alue myös rajautuu pohjoisessa Pinsiön-Matalusjoen luonnon monimuotoisuuden ydinalueeseen ja kaakossa viheryhteysmerkintään.

Liitto huomauttaa, että vuoden 2014 selvitysaineisto on yli kymmenen vuotta vanha ja ekologisten yhteyksien osalta hyvin yleispiirteinen, ja että elonkirjon ja energian vaihemaakuntakaavan yhteydessä laadituissa uudemmissa selvityksissä kaava-alueelta ei noussut esiin maakunnallisessa mittakaavassa merkittäviä keskittymiä.

Tämä on syytä todeta, mutta se ei ratkaise asiaa. Maakunnallisen tason tarkastelu on eri tarkkuudella tehty kuin kuntakaavoituksen edellyttämä. Kaupungin omissa luontoselvityksissä alueelta on todettu vesilain 2 luvun 11 §:n suojaamia luonnontilaisia lähteitä, useita uhanalaisia suo- ja metsäluontotyyppisiä sekä linnustollisesti arvokkaiksi todettuja kohteita, joita on suositeltu jätettäväksi maankäytön ulkopuolelle. Alueen arvo ei perustu siihen, että se olisi maakunnan mittakaavassa keskittymä, vaan siihen että se on rakentamaton yhtenäinen kokonaisuus, jossa nämä kohteet sijaitsevat ja jonka kautta ne kytkeytyvät toisiinsa.

Yleiskaavan sisältövaatimuksena on luonnonarvojen vaaliminen, ei ainoastaan lakisääteisesti suojeltujen lajien ja luontotyyppien turvaaminen. Lajisuojelusäännökset asettavat vähimmäistason, jonka alle ei saa mennä; kaavoitukselta edellytetään enemmän.

Tämä ero on olennainen, koska luontokato ei etene siten, että harvinaiset lajit häviäisivät ensin. Se etenee siten, että tavanomaiset elinympäristöt pirstoutuvat ja tavanomaisista lajeista tulee harvinaisia. Alueelta havaitut hömötiainen ja töyhtötiainen olivat kaksi vuosikymmentä sitten aivan tavallisia metsälintuja. Nyt edellinen on erittäin uhanalainen ja jälkimmäinen vaarantunut, eivät siksi että jokin erityinen elinympäristö olisi hävitetty, vaan siksi että tavallinen metsä on muuttunut.

Jos maankäytön ohjaus perustuu vain siihen, löytyykö alueelta direktiivilaji, suojelu kohdistuu aina vasta siihen, mikä on jo lähes menetetty. Tämän kaava-alueen arvo on siinä, että se on yhä ehyt.

Kaava-alue muodostaa noin kahdeksan kilometrin pituisen, itä-länsisuuntaisen vyöhykkeen valtatie 11:n eteläpuolelle, Alinenjärveltä ja Nokian rajalta Jokismaan ja Linnavuoren tasalle. Ekologisesti merkittävä kytkös, Kaakkurijärvien kokonaisuus pohjoisessa ja Ruutanan alue etelässä, kulkee tämän vyöhykkeen poikki pohjois-eteläsuunnassa. Kaavassa osoitetut viheryhteydet kulkevat kuitenkin vyöhykkeen pituussuunnassa. Ne seuraavat siis kaava-alueen muotoa, eivät sitä suuntaa, jossa kytkeytyvyyttä tarvitaan.

Pohjois-eteläsuuntaista yhteyttä katkovat pohjoisessa valtatie 11 ja sen eteläpuolelle osoitetut teollisuus- ja suojaviheralueet sekä etelässä 128 hehtaarin energiahuollon alue.

Edellytämme, että kaavassa osoitetaan pohjois-eteläsuuntaiset ekologiset yhteydet Kaakkurijärvien ja Ruutanan alueiden välille ja että niiden riittävyys perustellaan.

Reunavaikutus ei ole tulkintamme vaan kaupungin omien selvitysten johtopäätös. Tappurin laajennuksen pesimälinnustoselvityksessä (Luontopalvelut Flava Oy 2025) todetaan, että ”pienet hyvinkin vanhat ja monimuotoiset metsät eivät pysty ylläpitämään arvokasta linnustoa erillisinä saarekkeina” ja että rajatut alueet ”suositellaan jättämään maankäytön muutoksen ulkopuolelle, sekä säästämään mahdollisimman paljon metsää myös näiden ympäriltä”. Vuoden 2024 linnustoselvityksessä todetaan, että ”tämän kokoisilla alueilla mahdollinen reunavaikutus on suuri, ja ympäröivät hakkuut tai maankäytön muutos voivat heikentää niitä merkittävästi”. Rajatut arvokkaat kohteet eivät siis säily arvokkaina, jos ympäröivä metsä rakennetaan.

Selvityksissä nimetään maankäytön ulkopuolelle jätettäväksi suositellut kohteet: Kallenkorven itäpuolinen kuusimetsä, jota kuvataan alueen ehdottomasti arvokkaimmaksi kohteeksi, Tappurinlehdontien länsipuolen ja voimalinjan ympäristön kuusivaltainen metsä, Iso-Tappuri ympäröivine metsineen, Mullikkavuorenmaan mäki ja Pieni-Tappuri suojavyöhykkeineen sekä Hirvisuon kuusikko. ELY-keskus on huomauttanut, että ”linnustoselvityksessä arvokkaaksi määritelty alue Iso-Tappurin pohjoispuolella on jäämässä T/kem-aluevarauksen alle, mikä on vastoin selvityksessä annettuja suosituksia”. Edellytämme, että kaavakartta osoitetaan vastaamaan selvitysten suosituksia näiden kohteiden osalta.

Lopuksi on huomattava, että samaa kokonaisuutta pienennetään yhtä aikaa kahdelta suunnalta. Natura-arvioinnin mukaan Ylöjärven Kolmenkulman osayleiskaava-alue sijaitsee ”Tappurin alueeseen nähden vastakkaisella puolella Kaakkurijärviä, noin kilometrin päässä Natura-alueen itäpuolella”, ja sen lisäksi yhteisvaikutuksissa on huomioitu kahdeksan muuta

hanketta. Kahden laajan teollisuusalueen kaavoittaminen samanaikaisesti saman Natura-alueen vastakkaisille puolille, kummankin vaikutukset erikseen arvioiden, ei täytä sitä kokonaisvaltaisuutta, jota maakuntakaavan erityismääräys em7 edellyttää.

6. Luontoarvojen esitystapa

Tappurin osayleiskaava-alueen luonto on monimuotoista tehdyistä avohakkuista, ojituksista ja metsätalouden käsittelyistä huolimatta. Luontoarvojen kannalta arvokasta luontoa on koko alueella idästä länteen. Alue edustaa Nokian pohjoisosalle luonteenomaista boreaalisen kasvillisuusvyöhykkeen luontoa, jossa havumetsiä rytmittävät pienipiirteisesti kalliot, pienet suot sekä niistä alkunsa saavat norot, purot ja alavien alueiden lehtomaiset kohteet. Ihmisen vaikutus näkyy hakkuina ja kallioiden louhintoina sekä luoteiskulman, Raiskion ja Linnavuoren rakentamisena. Näiden välinen laaja keskiosa on rakentamatonta ja perinteinen virkistys- ja luonnontuotteiden keräyskohde.

Osayleiskaavatyön pohjana on useina eri vuosina ja eri kaavoja varten tehtyjä laji- ja luontoselvityksiä. Niissä on selvitetty uhanalaisten, silmälläpidettävien ja huomionarvoisten lintu- ja kasvilajien esiintymiä sekä luontotyyppejä. Selvitykset ovat eriaikaisia ja poikkeavat toisistaan sekä laajuudeltaan että sisällöltään.

Alueen luontoarvoja on selvitetty kolmena osin päällekkäisenä osa-alueena. Aineistossa alueen luontoarvot muodostavat tämän vuoksi tilkkutäkin, jossa kokonaisuuden hahmottaminen on vaikeaa myös aluetta tunteville. Luontoarvojen yhteensovittaminen ei ole mahdollista sillä suurpiirteisellä karttapohjalla, jolla kaava on esitetty.

Yhdistys esitti saman vaatimuksen jo mielipiteessään 22.9.2025: "Osayleiskaava-alueen luontoarvojen määrä ja merkitys selviävät, kun kaikki suunnittelualueen tekstissä ja kaavan luontoselvityksissä esitetyt arvokkaiden ja uhanalaisten eliölajien sekä uhanalaisten, arvokkaiden ja taantuneiden luontotyyppien ja luontotyyppejä yhdistävien pienvesien esiintymis- ja ennallistamisalueet osoitetaan samalla kartalla. Pyydämme tällaisen kartan esittämistä osayleiskaavaehdotuksessa." Karttaa ei ole esitetty.

Esitämme uudelleen, että alueen inventointeihin perustuvat uhanalaiset, silmälläpidettävät ja EU:n vastuulajit sekä uhanalaiset, huomionarvoiset ja lakisääteiset luontotyypit esitetään yhtenäisellä kartalla, esimerkiksi viitenä karttalehtenä. Yhtenäinen kartta antaisi todellisen kuvan alueen luontoarvoista ja tekisi kokonaisuuden arvioitavaksi. Nykyinen kaavakartta on liian ylimalkainen sen arvioimiseksi, miten suunnitellut toiminnot vaikuttavat alueen luontoon.

Alueen kasvipeitteinen metsäalue on myös merkittävä hiilinielu. Jos kasvipeitteisyys hävitetään kaavaluonnoksessa esitetyllä tavalla, alueesta tulee hiilen päästölähde. Vaadimme alueen hiilitaseen esittämistä sekä nykytilanteesta että osayleiskaavan toteutuessa. Kuten luvussa 2 on todettu, hiilitaselaskelmaa ei ole tehty.

Kaavaselostuksessa ja työpaikka-alue selvityksessä viitataan ekologiseen kompensaatioon keinona tasapainottaa metsäpinta-alan vähenemistä. Ekologinen kompensaatio on kuitenkin Suomessa vapaaehtoista, eikä kaava velvoita siihen ketään. Mikäli kompensaatioon vedotaan kaavan perusteluna, sen toteuttamisesta on annettava kaavassa sitovat määräykset. Muussa tapauksessa kyse on maininnasta, jolla ei ole vaikutusta.

7. Hydrologia ja vesi

Kaava-alue sijaitsee Nokianvirtaan ja Jokisjärveen laskevien Iso-Tappurin ja Pikku-Tappurin sekä lähteiden, purojen, norojen ja ojien latva-alueella. Tällä on hydrologista merkitystä. Osin ojitettuinkin alueen pienet suot niistä valuvine noroineen ja puroineen pitävät yllä alapuolisen luonnon kosteutta, ravinteisuutta ja pienvesien luontoa.

Suunniteltu maankäyttö aiheuttaisi vesitalouden muutoksia koko rakennettavaksi suunnitellun pohjoisosan valuma-alueella. Rakentamisen kaivuut ja louhinnat kuivattaisivat valuma-alueen maaperää ja heikentäisivät vesistöjen tilaa. Lisääntyvän haihdunnan ja valuma-alueen kuivumisen vuoksi myös kaavassa osoitetut viheralueet arvokkaine luontokohteineen menettäisivät arvoaan.

Tämä on olennaista luvussa 5 kuvatun reunavaikutuksen rinnalla. Kaavassa säilytettäväksi osoitetut kohteet eivät säily arvokkaina, jos niitä ylläpitävä vesitalous muuttuu.

Alueella sijaitsee luonnontilaisia ja lähes luonnontilaisia lähteitä, puroja ja soita. Hulevesien hallintasuunnitelman (Sweco 3/2026) ja luontoselvitysten mukaan Kanniston selvitysalueen 14 lähteestä viisi on luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia, ja ne ovat vesilain 2 luvun 11 §:n suojaamien luontotyyppien esiintymiä. Alueelta on lisäksi todettu vesilain tarkoittamia noroja. Hietaanoja on Hirvisuolta alavirtaan luonnontilainen, ja sille sijoittuu vesilailla suojeltu luonnontilainen lähde. Alinenjärven lasku-uoma on kaavalla suojeltu erittäin uhanalaisen alkuperäisen purotaimenen elinympäristöksi.

Näiden luonnontilan vaarantaminen on vesilain nojalla kielletty. Yleiskaava ei osoita, miten kielto turvataan, kun ympäröivä alue rakennetaan.

Nokian Vesi Oy toi 21.8.2025 antamassaan palautteessa esiin, että alue sijaitsee kaukana nykyisen vesihuollon verkostoista. Kuten luvussa 3 on todettu, käytännön ratkaisuksi esitetään raakavedenottoa Jokisjärvestä tai Nokianvirrasta. Kaavaluonnoksen tulisi arvioida, mitä vedenotto merkitsee näiden vesistöjen ekosysteemeille.

Kaavan yhteydessä tulisi myös tarkastella, miten alueen vesistöjen tilaa voidaan parantaa suojaviher- ja viheralueilla, esimerkiksi ojitusten purkamisen ja vesistöjen ennallistamisen kautta.

Vedenoton vaikutusten arvioinnissa on tarkasteltava vähintään vedenpinnan ja virtaamien muutoksia, rantavyöhykkeen ja kutualueiden kuivumista, veden viipymää ja happitilannetta sekä alapuolista vesistöä Siuronkosken suuntaan. Arviointi on tehtävä kuivan kesän tilanteessa, koska jäähdytysveden tarve on suurimmillaan silloin kun järven kestokyky on pienimmillään.

8. Meluvaikutukset ja Natura-arviointi

Pirkanmaan ELY-keskus edellytti lisälausunnossaan, että kaavaa varten laaditaan Natura-arviointi Kaakkurijärvien Natura-alueesta (FI0333004). ELY perusteli vaatimusta näin:

“jo nykytilanteessa kokonaismeluaste Kaakkurijärvillä nousee pesimäaikaan paikoin yli 45 dB:n, mitä pidetään kriittisenä alueen pesimälinnuston säilymiseksi.

Siten pienikin melutason nosto alueella ylittää merkittävän haitan kynnyksen, jolloin Natura-arviointi on tehtävä.”

ELY asetti arvioinnille myös menetelmällisen edellytyksen:

“Natura-arvioinnin tulee perustua ajantasaiseen, objektiiviseen ja kvantifioivaan tieteelliseen tietoon. [...] asianmukainen Natura-arviointi edellyttää, että Kaakkurijärvien ympäristössä tehdään pitkän aikavälin ympäristömelumittaus, johon tehtävä Natura-arviointi ja melumallinnus pohjautuu.”

Tätä mittauksia ei ole tehty. Natura-arvioinnin kohdassa 2.2 luetellut lähtötiedot ovat Natura-tietolomake, kaksi melumallinnusta (Envineer Oy 2026a ja 2026b), kaakkuriseurannat, lajihavaintoaineistot sekä kaksi muuta Natura-arviointia. Yhtään ympäristömelumittauksia ei ole. Arviointi ei siten perustu siihen aineistoon, jota valvova viranomainen nimenomaisesti edellytti.

Arvioinnin oma melumallinnus osoittaa, että päiväajan ohjearvotaso 45 dB ylittyy Natura-alueella jo nykytilanteessa ja että kaava laajentaa ylitysaluetta myös lintujen pesimäaikana. Kesäaikaista ylityksiä syntyy nykyisten lisäksi Kämpösaaren ympäristöön sekä Heinijärven ja Porrasjärven alueelle. Suurin päiväaikainen keskiäänitaso Natura-alueella nousee 59 desibelistä 61 desibeliin.

Arviointi päättyy silti siihen, ettei vaikutus ole merkittävä. Perustelu toistuu lajikohtaisissa arvioissa: “yksistään Tappurin hankkeen vaikutus melun yhteisvaikutukseen Natura-alueella on erittäin pieni”. Perustelu ei vastaa sitä testiä, jota luontodirektiivin 6(3) artikla ja maakuntakaavan erityismääräys em7 edellyttävät. Erityismääräyksen sanamuoto on:

“Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistuttava siitä, etteivät Kaakkurijärvien (FI0333004) Natura-alueen läheisyydessä suoritettavat toimenpiteet yksin tai yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa merkittävästi heikennä niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon. Erityistä huomiota tulee kiinnittää meluvaikutusten ja linnustoon kohdistuvien vaikutusten ehkäisemiseen sekä vesitalouden säilymiseen.” (Pirkanmaan maakuntakaava 2040, Kaavamerkinnot ja -määräykset, s. 42)

Kysymys ei siis ole hankkeen suhteellisesta osuudesta yhteisvaikutuksesta vaan siitä, ylittyykö kynnys yhteisvaikutuksena. Kun kynnys on ELY-keskuksen toteamin tavoin jo ylitetty, lisäyksen pienuus ei ole peruste sen sallimiselle.

Arvioinnin mukaan Kaakkurijärvien 7–8 kaakkuriparista 3–5 pesii melun yhteisvaikutusalueella, kuikan 2–6 parista 2–3 ja laulujoutsenen 1–2 parista 1–2. Enemmistö suojeluperustelajien pareista on siis vaikutusalueella. ELY-keskus on lisäksi todennut, että Kaakkurijärvien alueella pesivien kaakkurien määrä ja pesimämenestys on ollut laskussa koko seurantajakson 2004–2024 ajan. Tätä kannan kehitystä ei ole Natura-arvioinnissa käsitelty.

Merkittävin arvioimatta jäänyt vaikutusmekanismi on ihmisen läsnäolo. Natura-arviointi tarkastelee kaavan suoria vaikutuksia, pölyä, hydrologisia muutoksia, melua ja yhteisvaikutuksia. Virkistyskäytön ja ihmisten liikkumisen lisääntymistä se ei arvioi lainkaan. Samassa raportissa kuitenkin todetaan toistuvasti, että juuri se on ratkaiseva tekijä. Kuikasta

todetaan, että "Kaakkurin tapaan visuaalisilla häiriöillä on lajin kannalta suurempi merkitys kuin meluhäiriöillä", kaakkurista, että "ihmisten liikkuminen alueella on aiheuttanut lajille häiriötä", ja alueen nykytilasta, että "merkittävimmät Natura-alueen luontoarvoja heikentävät vaikutukset ovat todennäköisesti liikenteen aiheuttama melu, sekä suojeltuja alueita ympäröivien seutujen metsätalouskäyttö ja virkistyskäytöstä syntyvä häiriövaikutus".

Kaava tuo 780 metrin päähän Natura-alueen rajasta noin 630 hehtaaria rakennettua ympäristöä, uutta katuverkkoa sekä kaavakartalle merkittyjä ulkoilu- ja kevyen liikenteen reittejä. Sitä vaikutusmekanismia, jonka arviointi itse nimeää suojeluperustelajien kannalta merkittävimmäksi, ei ole arvioitu.

Tappurin yleiskaava-alueen meluselvitys (Envineer Oy) ei ollut nähtävillä olevassa kaava-aineistossa, vaikka kaavaselostuksen kohdassa 1.4 se on nimetty taustaselvitykseksi ja vaikka Natura-arvioinnin meluvaikutuksia koskevat johtopäätökset perustuvat siihen. Pyysimme selvitystä kaupungilta ja saimme sen. Selvitys on päivätty 17.3.2026. Kaavaluonnos on päivätty 25.5.2026 ja Natura-arviointi 16.6.2026.

Selvityksen tiivistelmässä esitetään meluvaikutuksen laajuus Natura-alueella määrällisesti:

"Nykytilanteessa 55 dB ylittävä melualue on kooltaan noin 1,6 ha ja 45–55 dB melualue noin 48,5 ha, jotka kattavat yhdessä alle 9 % Natura-alueesta. Tulevassa tilanteessa 55 dB ylittävä päiväaikainen melualue on kooltaan noin 2,3 ha ja 45–55 dB melualue noin 224 ha, jotka kattavat yhdessä noin 39 % Natura-alueesta."

Se osa Kaakkurijärvien Natura-alueesta, jolla päiväajan ohjearvotaso 45 dB ylittyy, kasvaa siis noin 50 hehtaarista noin 226 hehtaariin eli alle yhdeksästä prosentista noin 39 prosenttiin alueen pinta-alasta.

Erityismääräys em7 edellyttää arvioimaan vaikutukset yksin tai yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa. Juuri tämän yhteisvaikutuksen meluselvitys osoittaa: tulevassa tilanteessa, jossa on huomioitu Tappurin toiminnot, Harjuniityn asuinalueen liikenne sekä Suomen Maa ja Kivi Oy:n ja Kivi Trio Oy:n siirtyminen lähemmäs Natura-aluetta, ohjearvon ylittävä melualue nelinkertaistuu. Kaava on osa tätä kokonaisuutta, eikä sen vaikutusta voi arvioida siitä irrallaan. Natura-arviointi on kuitenkin tehnyt juuri niin: se on mitannut Tappurin osuutta yhteisvaikutuksesta sen sijaan, että olisi arvioinut yhteisvaikutuksen.

Näitä lukuja ei ole esitetty Natura-arvioinnissa eikä kaavaselostuksessa. Arviointi kuvaa vaikutukset ilmaisuilla "laaja-alaisia, mutta nykytilaan verrattuna vähäisiä" ja "voimakkuudeltaan kauttaaltaan vähäisiä" ja päättyy siihen, ettei hanke merkittävästi heikennä alueen koskemattomuutta. Aineiston selkein määrällinen tulos, ohjearvon ylittävän melualueen nelinkertaistuminen, puuttuu siis sekä siitä asiakirjasta, jossa johtopäätös tehdään, että siitä, jonka perusteella asukkaat voivat kaavaa arvioida. Ohjearvon ylittävän alueen nelinkertaistuminen ei ole vähäinen muutos tilanteessa, jonka valvova viranomainen on todennut jo lähtökohtaisesti kriittiseksi.

Meluselvitys ei myöskään sisällä ympäristömelumittauksia.

Selvityksessä todetaan, että impulssimaisen tai kapeakaistaisen melun osalta laskettuun arvoon tulee lisätä 5 dB. Mallinnettuihin melulähteisiin kuuluvat muun muassa rikotin ja

puumurskain, kummankin äänitehotaso 115 dB. Selvityksestä ei käy ilmi, onko korjausta sovellettu. Pyydämme tästä selvitystä, koska kyse on siitä, kuinka lähellä merkittävän haitan kynnystä melutasot ovat.

Tappurin alueen melulähteinä on mallinnettu 30 tuloilmapuhallinta ja 30 poistoilmapuhallinta (85 dB), 29 prosessiyksikköä (81–85 dB) ja kymmenen pyöräkuormaajaa (105 dB), kaikki vuorokauden ympäri toimivina. Selvityksessä todetaan, että se "perustuu suurelta osin oletuksiin, sillä alueen tulevat toiminnot eivät ole vielä tarkemmin tiedossa". Selvityksestä ei kuitenkaan käy ilmi, mihin nämä oletukset perustuvat eikä mitä toimintaa mallinnetut melulähteet edustavat. Vesihuoltoselvityksessä alueelle nimetään muun muassa vihreän vedyn valmistus, ammoniakkin kaltainen kemikaalivalmistus, biokaasun ja e-polttoaineiden tuotanto sekä akkuteknologia, ja aluetta kuvataan potentiaalisena sisämaan satamana. Työpaikka-alue selvityksessä mainitaan lisäksi mahdollinen pistoraide ja järjestelyratapiha. Alueen sisäistä raskasta liikennettä, terminaalitoimintaa tai raideliikennettä ei ole mallinnettu. Koska Natura-arvioinnin meluvaikutuksia koskeva johtopäätös perustuu kokonaisuudessaan tähän mallinnukseen, sen oletusten perusteet ovat olennaisia. Pyydämme niistä selvityksen.

Selvitys mallintaa ainoastaan toiminnan aikaisen tilanteen. Rakentamisen aikaista melua ei ole mallinnettu lainkaan. Saman konsultin laatimassa Kolmenkulman kaava-alueen meluselvityksessä rakentamisen aikainen tilanne on sen sijaan mallinnettu, ja juuri se osoittautui vaiheeksi, jossa päiväajan ohjearvotaso ylittyy Kaakkurijärvien Natura-alueella, enimmillään 51 desibelin tasolle Koukkujärven, Kiimalammin, Kivikeskun, Pikku Kivikeskun ja Saapaslammin alueella.

Tappurin kaava-alue on kaavaselostuksen mukaan pääosin kivikkoista kalliomaata. Yli 600 hehtaarin rakentaminen edellyttää vuosia kestävästä louhintaa, rikitusta ja murskausta, eli täsmälleen niitä melulähteitä, jotka Kolmenkulman selvityksessä ylittivät ohjearvon Natura-alueella.

Puutteet eivät ole yksittäisiä. Natura-arvioinnista puuttuu vaikutuksen laajuutta koskeva määrällinen tulos, joka on sen omassa lähdeaineistossa. Siitä puuttuu myös valvovan viranomaisen edellyttämä ympäristömelumittaus sekä ihmisen läsnäolon lisääntyminen, jonka arviointi itse nimeää suojeluperustelajien kannalta merkittävimmäksi häiriötekijäksi. Kemikaalionnettomuuden mahdollisuutta ei ole käsitelty lainkaan, vaikka T/kem-alue sijaitsee 780 metrin päässä Natura-alueen rajasta. Meluselvityksestä puolestaan puuttuu rakentamisen aikainen tilanne, joka saman konsultin toisessa selvityksessä osoittautui juuri siksi vaiheeksi, jossa ohjearvo Natura-alueella ylittyy. Jokainen puuttuva osa vaikuttaa samaan suuntaan.

Luontodirektiivin 6(3) artikla sallii suunnitelman hyväksymisen vain, jos merkittävä heikentyminen voidaan sulkea pois. Käytettävissä olevan aineiston perusteella merkittävää heikentymistä ei voida sulkea pois.

Edellyttämme, että Natura-arviointi laaditaan uudelleen ELY-keskuksen edellyttämään pitkän aikavälin ympäristömelumittaukseen perustuen, että rakentamisen aikaiset meluvaikutukset mallinnetaan ja arvioidaan, että yhteisvaikutus arvioidaan erityismääräyksen em7 edellyttämällä tavalla, että arviointi ulotetaan koskemaan ihmisen läsnäolon lisääntymisestä aiheutuvaa häiriötä ja suuronnettomuusriskiä, ja että meluselvitykset asetetaan nähtäville.

9. Liikenne ja turvallisuus

Liikenneselvitys (Sweco Finland Oy 11.3.2025) esittää uutta katuyhteyttä kaava-alueen ja Linnavuoren Miharintien välille. Selvitys koskee kuitenkin kaava-alueen alkuperäistä, olennaisesti pienempää rajausta, eikä laajennetun alueen liikennevaikutuksia Linnavuoreen ja Siuroon ole arvioitu. Näiden alueiden työmatkaliikenne kuormittaa tiestön kapasiteettia jo nyt. Edellytämme laajennetun kaava-alueen liikennevaikutusten selvittämistä ennen kaavan viemistä eteenpäin sekä sitä, että pääosa liikennekuormituksesta ohjataan valtatie 11:n kautta.

Liikenneselvitys toteaa lisäksi, että kaavan mahdollistama teollisuustoiminta “voi lisätä myös kemikaalien ja muiden vaarallisten aineiden kuljetuksia lähialueilla” ja että se “voi lisätä Nokian keskustan Emäkosken sillan kautta kulkevaa raskasta liikennettä, sillä se tarjoaa nykyisin lyhyimmän ajoreitin Tappurin alueen ja valtatie 12 välillä”. Kumpakaan vaikutusta ei ole arvioitu kaavaselostuksessa.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto edellytti lausunnossaan 27.6.2025, että “vaikutustenarvioinnissa tulee tarkastella uutta teollisuusaluetta ja sen ympäristöä myös kemikaalionnettomuuksien (T/kem-turvallisuustarkastelu) näkökulmasta”. Saman vaatimuksen esittää kaupungin oma työpaikka-alue selvitys (FCG 2025):

“Erityisesti T/kem- ja SEVESO-toiminnasta johtuvat suuronnettomuusriskit ovat uhka alueen luontoarvojen säilymiselle. Suuronnettomuuden mahdollisuus ja sen riskien ulottuvuus on huomioitava kaavaprosessissa alueidenkäyttölain mukaisen terveellisen, turvallisen ja viihtyisän elinympäristön vaatimusten täyttymisen varmistamiseksi.”

Kaavaselostuksen kohta 5.2.8 ei sisällä tällaista tarkastelua, vaan siinä todetaan sijoittumisen edellytysten arvioitavan vasta asemakaavoituksen ja luvituksen yhteydessä. Vaatimus on siis esitetty kahdesti, sekä valvovan viranomaisen että kaupungin oman konsultin toimesta, ja se on jätetty täyttämättä.

Edellytämme kemikaaliturvallisuuksien tarkastelun tekemistä yleiskaavatasolla, kun alueelle osoitetaan 216 hehtaaria T/kem-aluetta Harjuniityn asuinalueen tuntumaan ja alle kilometrin päähän Natura-alueesta.

Samalla tulee kiinnittää huomiota valtatie 11:n turvallisuuteen niin meluntorjunnan kuin onnettomuusvalmiuden osalta.

10. Elinympäristön terveellisyys ja viihtyisyys

Kaava-alueen viereiset Siuron ja Linnavuoren alueet ovat pitkään olleet vetovoimaisia asuinpaikkoja luontoa ja kyläyhteisöä arvostaville ihmisille. Harjuniityn asuinalue rajautuu kaava-alueeseen kaakossa, ja sitä ollaan parhaillaan laajentamassa.

Teollisuus tuottaa väistämättä melua ja valosaastetta, ikävimmillään myös pöly- ja hajuhaittoja. Suuret teollisuuskiinteistöt voivat lämpösaarekeilmiön kaltaisten vaikutusten

kautta muuttaa paikallista pienilmastoa. Tutkimustieto osoittaa, että valosaaste, jatkuva melu ja lisääntyvä kuumuus heikentävät elämänlaatua ja voivat lyhentää elinajanodotetta.

Elinympäristön terveellisyys ja turvallisuus on yleiskaavan sisältövaatimus. Edellytämme, että melun, valon, pölyn ja hajun vaikutukset lähimpiin asuinalueisiin arvioidaan ja että niiden torjunnasta annetaan asemakaavoitusta ohjaavat määräykset jo yleiskaavassa, ennen kuin haittoja ehtii syntyä.

11. Muita vaatimuksia

Mikäli osayleiskaava etenee, edellytämme lisäksi seuraavaa.

1. Kaavoitus tulee aloittaa kaava-alueen itäreunasta, jossa on jo olemassa melua tuottavaa maankäyttöä sekä liitännäismahdollisuus valtakunnalliseen sähkönsiirtoverkkoon. Kaavoitusta tulee laajentaa kohti länttä ainoastaan todellisen kaavoitustarpeen mukaisesti. Sama etenemisjärjestys on kaupungin oman vesihuoltoselvityksen suositus: "Vesihuollon toimivuuden kannalta ECO3 Nova -alueen rakentaminen vaiheittain tulisi toteuttaa idästä länteen."
2. Rakentamisaikaisten hulevesien ohjaukseen ja käsittelyyn tulee asettaa määräykset jo osayleiskaavassa, jotta se ohjaa asemakaavoitusta. Asemakaavassa tulee antaa tähän yksityiskohtaiset määräykset.
3. Mahdollisten ympäristövahinkojen korjaamisen kattavat vakuudet tulee asettaa toiminnan ympäristöluvassa koko toiminnan ajaksi ja sitoa ne indeksiin. Yleiskaavassa tulee todeta tämä asemakaavoitusta ja lupavalmistelua ohjaavana lähtökohtana.

Tämän kaavan sisällöstä erillisenä asiana esitämme lisäksi, että Nokian kaupunki osoittaa tätä osayleiskaava-aluetta vastaavan alueen virkistyskäyttöön ja aikanaan suojeltavaksi. Nokian suojeltu pinta-ala on 2,8 prosenttia kaupungin maapinta-alasta.

12. Yhteenveto

Osayleiskaava on suurpiirteinen ja jättää alueen tarkemman tarkastelun vähälle. Kaavan tavoite, maakuntakaavasta poikkeaminen vihreän siirtymän perusteella, edellyttäisi että ratkaisun kaikki oleelliset vaikutukset voidaan selvittää yleiskaavassa. Näin ei ole. Hiilitase puuttuu, alueen vedenkulutusta ja energiantarvetta ei ole mitoitettu, vaihtoehtoja ei ole tarkasteltu, osa selvityksistä koskee olennaisesti pienempää aluetta, ja luontoselvitysten laatijat rajaavat itse työnsä riittävyyden yleispiirteiseen suunnitteluun. Natura-arviointi on laadittu ilman sitä ympäristömelumittausta, jota valvova viranomainen nimenomaisesti edellytti, ja arvioimatta on jäänyt se vaikutusmekanismi, jonka arviointi itse nimeää suojeluperustelajien kannalta merkittävimmäksi.

Meluselvityksen mukaan se osa Kaakkurijärvien Natura-alueesta, jolla melun päivääjän ohjearvo ylittyy, kasvaa alle yhdeksästä prosentista noin 39 prosenttiin eli noin 50 hehtaaria noin 226 hehtaariin. Tätä lukua ei ole esitetty Natura-arvioinnissa, joka kuvaa vaikutukset vähäisiksi, eikä kaavaselostuksessa. Meluselvitystä ei myöskään asetettu nähtäville, vaan saimme sen vasta pyydetyämme.

Kaupungin oma työpaikka-alueselvitys nimeää hankkeen heikkouksiksi luontoarvojen heikkenemisen tai menettämisen sekä sosiaalisen vastustuksen luontoarvojen vuoksi. Jälkimmäinen on toteutunut. Kaavaluonnosta vastustavaan adressiin, jota yhdistyksemme ei ole järjestänyt, on tätä kirjoitettaessa kertynyt yli 2 100 allekirjoitusta, ja se on edelleen avoinna.

Kestävä kasvu ei voi tapahtua paikallisen elinympäristön kustannuksella. Kasvun tulee olla reilua ja paikalliset erityispiirteet huomioivaa, ja sen tulee perustua riittäviin selvityksiin.

Olemme keränneet alueen asukkaiden mielipiteitä kaavaluonnoksesta. Ne löytyvät tämän mielipiteen liitteistä (Liite 1).

Edellä esitetyn perusteella esitämme, että kaupunkikehityslautakunta ei vie osayleiskaavaluonnosta ehdotusvaiheeseen vaan palauttaa sen valmisteluun.

Ennen valmistelun jatkamista tulee selvittää seuraavat asiat.

Ensinnäkin se, onko kaavan mahdollistamien, mittavia vesi- ja energiavaroja käyttävien toimintojen toteuttaminen ylipäättään mahdollista luonnonvarojen kestävästä käytön asettamisessa rajoissa. Kysymys ei ole meidän esittämämme, vaan se seuraa kaupungin omasta aineistosta: vesihuoltoselvityksen mukaan prosessi- ja jäähdytysvedet muodostavat "kriittisen reunaehdon alueen toteuttamiskelpoisuudelle", ja saman selvityksen suositusten mukaan raakavedenoton selvitys olisi perusteltua käynnistää mahdollisimman nopeasti. Sitä ei ole käynnistetty.

Toiseksi se, mikä on alueen hiilitase nykytilassa ja kaavan toteutuessa.

Kolmanneksi se, millaisia toimintoja alueelle on tarkoitus sijoittaa ja millä kriteereillä ne täyttävät sen vihreän siirtymän määritelmän, jolla maakuntakaavasta poikkeamista perustellaan. Mikäli kriteerejä ei voida määritellä eikä sitoa kaavamääräyksiin, poikkeamisen peruste ei ole todennettavissa.

Nokialla 18.8.2026

Miia Pekkanen
Puheenjohtaja
SLL Nokia

Timo Kervinen
Sihteeri
SLL Nokia

Liite 1. Alueen asukkaiden mielipiteitä Tappurin ja vt 11 eteläpuolen osayleiskaavan luonnoksesta. Suomen luonnonsuojeluliiton Nokian yhdistys ry:n kokoama, 24.7.-10.8. 2026. Yhteensä 21 vastausta, kerätty sähköisesti